

PIOTR PIETRYGA

IN MEMORIAM
KS. PROF. ANTONIEGO SIEMIANOWSKIEGO
(28.05.1930 – 4.12.2022)

W czwartkowe przedpołudnie 8 grudnia 2022 r. w prymasowskim Gnieźnie odbył się pogrzeb cenionego filozofa ks. prof. Antoniego Siemianowskiego. Duchowny-filozof zmarł w pierwszej stolicy Polski w 92. roku życia.

Antoni Siemianowski¹ urodził się 28 maja 1930 r. — w połowie dwudziestolecia międzywojennego — w Mimowoli (jak sam z uśmiechem dodawał: „Ale nie mimo woli”). Obecnie jest to wieś-kolonia położona na zachodnim terenie gminy wiejskiej Inowrocław w województwie kujawsko-pomorskim. Jego rodzice już w 1932 r. ze względu na rozbudowę linii kolejowej przenieśli się na wschodnią stronę Inowrocławia — do miejscowości Jacewo. Ks. Antoni często wspominał później, że wyrósł na wsi, punktem odniesienia jednak pozostawało dla niego miasto Inowrocław, do którego zawsze chętnie powracał².

Przyszły kapłan i profesor pochodził z rolniczej rodziny — jego ojciec prowadził gospodarstwo obejmujące 17 hektarów, a matka zajmowała się domem. Beztróskie życie na wsi skończyło się wraz z wybuchem II wojny światowej — 1 września 1939 r. Sytuacja spowodowała znaczne obniżenie się poziomu życia rodziny Siemianowskich. Na gospodarstwo wrócili po zakończeniu działań wojennych w 1945 r. i pracowali tam do 1966 r., a następnie przeprowadzili się do Inowrocławia. Ojciec ks. Antoniego zmarł w 1986 r., natomiast matka 4 lata później.

Mgr PIOTR PIETRYGA — Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydział Historii i Wydział Teologiczny; adres do korespondencji — e-mail: piopie1@amu.edu.pl; ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7538-7105>.

¹ STACHEWICZ 2018, 328; CZYŻEWSKI i WIĘTKOWSKI, red. 2010, 314–318; OLCZYK i PRZYBYLSKI 2018, 322–329; HANELT i SZCZERBIŃSKI 2001, 1–12)

² OLCZYK i PRZYBYLSKI 2018, 23.

Siemianowski senior widział swojego jedyne go syna jako następcę na gospodarstwie, natomiast młodego Antoniego pociągała nauka. Ukończył szkołę powszechną, a od wiosny 1946 r. zaczął uczęszczać do Gimnazjum i Liceum im. Jana Kasprowicza w Inowrocławiu, zwanego popularnie „Kasprem” (najstarsza szkoła średnia na Kujawach Zachodnich, której początki sięgają 1855 r.³). Już wtedy szkoła cieszyła się prestiżem, a wraz z upływem lat plasuje się bardzo wysoko wśród szkół średnich funkcjonujących w województwie kujawsko-pomorskim⁴. Ks. Antoni z dumą wspominał swoją szkołę, nauczycieli i koleżeństwo z klasy — często mówił o tym, ilu uczonych wyszło z tej placówki⁵. Gdy słuchacz wyrażał zaniepokojenie, ks. Antoni z radością rozwijał ten wątek. Mimo upływu wielu lat od zakończenia szkoły wciąż utrzymywał kontakty z absolwentami i pielęgnował na wiele sposobów więzi intelektualne i towarzyskie.

Antoni Siemianowski w gimnazjum i liceum wykazywał zainteresowanie filozofią i historią. Jak sam często mówił, nie wiedział jeszcze wtedy, że chce zostać księdzem⁶. W tym okresie nauki był ważny dla niego również element wiary jako żywej relacji z Jezusem Chrystusem, a także inny rodzaj relacji: nauka-wiara. W 1950 r. zdał maturę, a po dogłębnym zastanowieniu pod koniec września wstąpił do seminarium duchownego archidiecezji gnieźnieńskiej (choć wcześniej myślał o wstąpieniu do Zgromadzenia Księżki Marianów Niepokalanego Pożycia Najświętszej Maryi Panny⁷). Nauka odbywała się wtedy z rozdzieleniem studiów na Gniezno i Poznań (choć od 1946 roku nie istniała już unia personalna pomiędzy archidiecezjami gnieźnieńską i poznańską, to seminaria traktowano jako jeden organizm). Od wznowienia działalności seminarium w 1948 roku studia z filozofii realizowano w Gnieźnie, a z teologii — w Poznaniu. W połowie formacji seminaryjnej Antoniego Siemianowskiego, w 1953 r., doszło do roz-

³ „Historia Szkoły”, dostęp: 12.01.2023, <http://kasprowicz.az.pl/historia-szkoly/>.

⁴ „Ranking liceów 2019 — kujawsko-pomorskie”, dostęp: 12.01.2023. <https://licea.perspektywy.pl/2019/ranking/ranking-liceow-2019-kujawsko-pomorskie>.

⁵ Do najwybitniejszych absolwentów, którzy potem zostali duchownymi, możemy zaliczyć: kardynała Bolesława Filipiaka (1901–1978), dziekana Świętej Roty Rzymskiej; kardynała Józefa Glempa (1929–2013), prymasa Polski; bł. ks. Stanisława Kubskiego (1876–1942), proboszcza parafii Zwiastowania NMP w Inowrocławiu, męczennika Buchenwaldu i Dachau; biskupa Antoniego Laubitza (1861–1939), biskupa pomocniczego archidiecezji gnieźnieńskiej; arcybiskupa Tomasza Petę (1951), arcybiskupa Astany w Kazachstanie; ks. Ignacego Posadzego (1898–1984), sługę Bożego, organizatora i przełożonego Towarzystwa Chrystusowego dla Wychodźców (obecnie: Towarzystwa Chrystusowego dla Polonii Zagranicznej); ks. Mateusza Zabłockiego (1887–1939), dziekana gnieźnieńskiego, obrońcę ziemi gnieźnieńskiej we wrześniu 1939 r. O innych absolwentach zob. „Wybitniejsi wychowankowie Liceum Jana Kasprowicza”, dostęp: 12.01.2023, <http://kasprowicz.az.pl/wychowankowie/>.

⁶ SIEMIANOWSKI 2016, 17.

⁷ Ibid., 14–15; SIEMIANOWSKI 2001, 13–29.

dzielenia seminariów⁸. Czas formacji do kapłaństwa i studiów filozoficzno-teologicznych dały do myślenia młodemu alumnowi, który widział swoją przyszłą działalność kapłańską nie w duszpasterstwie zwyczajnym Kościoła w parafii, ale w innej formie — działalności naukowej. W kolejnych latach formacji pogłębiał swoją wiedzę z filozofii, a szczególnie lubił czytać czasopisma z okresu dwudziestolecia międzywojennego, np. *Przegląd Powszechny* i *Szkołę Chrystusową*.

Święcenia prezbiteratu diakon Antoni przyjął w mającym przynieść przełom 1956 r. Było to 25 maja, a więc gdy błogosławiony prymas Stefan Wyszyński (1901–1981) przebywał jeszcze uwięziony w Komańczy⁹. Święceń udzielił mu zatem nie ordynariusz gnieźnieński, ale biskup pomocniczy poznański Franciszek Jedwabski (1895–1975)¹⁰. Po święceniach kapłańskich ks. Antoni jako neoprezbiter został skierowany do posługi w parafii pw. Świętego Stanisława w Nakle nad Notecią, a w kolejnej placówce duszpasterskiej sprawował posługę kapelana sióstr ze Zgromadzenia Służebniczek Niepokalanego Poczęcia NMP, zwanych służebniczkami pleszewskimi. Ks. Antoni sporządził wtedy opracowanie w formie maszynopisu¹¹ o założycielu zgromadzenia — Edmundzie Bojanowskim (1814–1871)¹², względem którego toczył się już proces beatyfikacyjny. Ks. Antoni zapytany kiedyś — przez piszącego te słowa — o genezę powstania tej pracy, a także o samo zainteresowanie E. Bojanowskim, odparł z zawsze towarzyszącym mu spokojem: „Po prostu miałem wtedy na to czas i mnie to ciekawiło”. Warto wspomnieć, że do tematu E. Bojanowskiego ks. Antoni z wpływem lat wracał¹³, a w jego mieszkaniu w nowym gmachu Prymasowskiego Wyższego Seminarium Duchownego w Gnieźnie w pokoju gościnnym znajdowała się płaskorzeźba z podobizną E. Bojanowskiego, który był alumnem właśnie gnieźnieńskiego seminarium. W pierwszej i drugiej placówce duszpasterskiej ks. Antoni pełnił posługę po pół roku.

Następnie został skierowany do Mielżyna — wsi oddalonej o ok. 25 km od Gniezna. Pełnił tam także funkcję kapelana, tym razem dla sióstr ze Zgromadzenia św. Dominika, które opiekowały się kobietami niepełnosprawnymi intelektualnie¹⁴. W tej miejscowości ks. Antonii spędził półtora roku¹⁵ — od sierpnia

⁸ ŚMIGIEL 2002, 77–86; SIEMIANOWSKI 2014, 309–314.

⁹ SIEMIANOWSKI 2016, 15–16.

¹⁰ Zob. NITECKI 1992, 94 (hasło „Jedwabski Franciszek”).

¹¹ JANKOWIAK 1995, 32.

¹² Zob. JAKÓBCZYK 1981, 67–68; KORNACKA 1976, kol. 738–739; PACHUCKI 1936, 236; ZAMIA-TAŁA 2020, 26–32.

¹³ JANKOWIAK 1995, 35–36; 56; 101.

¹⁴ „Dominikanki w Mielżynie”, dostęp 26.01.2023, <http://dpsmielzyn.pl/DOMINIKANKI-W-MIELZYNIIE+7>; „Dom Dziewczyn”, dostęp 26.01.2023, <https://domdziewczyn.pl/>.

1957 r. do lutego 1959 r. Warto dodać, że zastąpił tu swojego kolegę kursowego¹⁶, ks. Józefa Glempa (1929–2013)¹⁷ — prymasa Polski w latach 1981–2009. Po okresie sprawowania funkcji kapelana w Mielżynie ks. Siemianowski został wikariuszem parafii w Kłęcku, od której planowano odłączyć wieś Świniary i ustanowić tam osobną parafię¹⁸.

Wiosną 1959 r. złożył prośbę do ordynariusza archidiecezji gnieźnieńskiej, prymasa Steafana Wyszyńskiego, o możliwość studiowania filozofii na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim¹⁹. Prymas, sam będący absolwentem KUL-u, przystał na tę prośbę. Od października 1959 r. ks. Antoni został studentem na Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej KUL-u²⁰.

Studia w Lublinie wspominał z wielką estymą. Był to dla niego czas pogłębiania pasji intelektualnej i poszukiwania własnej drogi naukowej. Wspominał, że wiele czytał, miał sporo czasu na przemyślenia, a także na dyskusję z kolegami z uniwersytetu. Na KUL-u w latach 50. i 60. dynamicznie rozwijała się szkoła tomizmu z nurtu tomizmu egzystencjalnego (czy nawet, można powiedzieć, egzystencjalnego-konsekwentnego). Ks. Antoni zgłosił się do prof. Mieczysława Gogacza (1926–2022)²¹, aby był on promotorem jego pracy magisterskiej z filozofii. Została ona obroniona w 1963 r., a jej tematem była „Teoria intelektu u Henryka z Gandawy”²². Studia ukończył w 1965 r.²³, a rok później złożył

¹⁵ CZYZEWSKI i WIĘTKOWSKI, 2010, 325–326; „Historia [domu]”, dostęp 26.01.2023, <http://dpsmielzyn.pl/Historia-Domu+6>.

¹⁶ Zob. GLEMP 2002, 249–251.

¹⁷ CZYZEWSKI i WIĘTKOWSKI. 2010, 218–225 (hasło: „Ks. Józef Glemp”); OLCZYK i PRZYBYLSKI, 218–225 (hasło: „Ks. Józef Glemp”); PROKOP 2001, 345–351.

¹⁸ OLCZYK i PRZYBYLSKI, 326.

¹⁹ „Moja — jeśli tak wolno powiedzieć — kariera naukowo-dydaktyczna zaczęła się od życiowości Księdza Kardynała Stefana Wyszyńskiego; pragnę więc Go przywołać, aby złożyć Mu podziękowanie. Przede wszystkim za to, że życzliwie odniósł się do mojej prośby o możliwość studiowania filozofii po święceniach kapłańskich. Dzięki Jego pozytywnej decyzji mogłem rozpocząć od października 1959 roku studia filozoficzne na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim” (SIEMIANOWSKI 2017, 47).

²⁰ Ibid.

²¹ Mieczysław Gogacz — profesor filozofii, tomista (reprezentował nurt oczyszczania myśli św. Tomasza z arystotelizmu oraz neoplatonizmu). Zajmował się historią filozofii średniowiecznej, zagadnieniami ontycznymi, teorią poznania, estetyki, pedagogiki, teorii kultury, mistyki i życia religijnego. Zob. ANDRZEJUK 2018, 273–273; ANDRZEJUK 2011, 425–427; MILCAREK 2022), 99–104.

²² Ks. A. Siemianowski opublikował w *Rocznikach Filozoficznych* swoje trzy pierwsze teksty naukowe z filozofii — dotyczyły one poglądów Henryka z Gandawy (1217–1293): „Poglądy Henryka z Gandawy w nowym oświeceniu” = SIEMIANOWSKI 1964, 135–139; „Teoria istnienia realnego i tzw. sposoby istnienia u Henryka z Gandawy” = SIEMIANOWSKI 1965, 33–41; „Pojęcie nieskończoności u Henryka z Gandawy” = SIEMIANOWSKI 1968, 105–111. Zob. JANECZEK i GOGACZ 1993, kol. 708–712.

dysertację doktorską „Metafizyczne podstawy istnienia Boga u Henryka z Gandawy”²⁴. Promotorem był prof. Stefan Swieżawski (1907–2004)²⁵.

Po obronie doktoratu został przez prymasa S. Wyszyńskiego skierowany do pracy dydaktycznej w gnieźnieńskim seminarium duchownym, którego sam był absolwentem. W czasie jubileuszu — 90. rocznicy urodzin — obchodzonego w Prymasowskim Wyższym Seminarium Duchownym w Gnieźnie w obecności prymasa Polski i zarazem ucznia — abpa Wojciecha Polaka (ur. 1964) — ks. Antoni wspominał, jak trudne i wymagające były wtedy początki pracy w seminarium. Po ks. dr. Zdzisławie Lipińskim (1922–2013)²⁶ przejął wykłady ze wstępu do filozofii, logiki, teorii poznania, filozofii przyrody i psychologii²⁷. Były to traktaty daleko wykraczające poza głównie dotychczas studiowaną przez niego historię filozofii — musiał zatem w krótkim czasie i szybkim tempie nadrobić lektury i przygotować odpowiednie skrypty, aby móc w zadowalający sposób uczyć przyszłych kapłanów i teologów. Ks. Antoni twierdził, że gdyby nie ta decyzja błogosławionego prymasa S. Wyszyńskiego to zapewne naukowo oddałby się dalej studiowaniu historii filozofii, co szczególnie polubił w czasie pobytu w Lublinie. Poprzez pracę dydaktyka zetknął się jednak z problematyką filozofii współczesnej — zwłaszcza twórczością Dietricha von Hildebranda (1889–1977)²⁸, Romana Witolda Ingardena (1893–1970)²⁹ oraz Edyty Stein (św. Teresy Benedykty od Krzyża OCD, 1891–1942)³⁰. Piszący te słowa dobrze

²³ Wspomina o tym kard. S. Wyszyński w swoich zapiskach: „16.00 Sesja k[urii] metro-p[olitalnej] [...] Księża wracający z KUL — przydział pracy. Należy wykorzystać doktorantów w Instytucie Wyższej Kultury Religijnej w Bydgoszczy i stworzyć wykłady systematyczne ([...] ks. Siemianowski)” (WYSZYŃSKI 2021, 169).

²⁴ SIEMIANOWSKI 2016, 18–19.

²⁵ Stefan Swieżawski — polski historyk filozofii, autor ponad 250 prac naukowych, w tym *Dziejów filozofii europejskiej w XV wieku*, najobszerniejszego dzieła w literaturze światowej poświęconego filozofii tego okresu. KAMIENSKI 2013, kol. 1254–1256; ŁOŚ 2003, 465–469; ŁOŚ, 2004, 465–469; MARKOWSKI 2011, 645–647.

²⁶ Ks. kan. dr Zdzisław Lipiński — prezbiter archidiecezji gnieźnieńskiej (święcenia kapłańskie: 1951 r.), działający również na terenie archidiecezji szczecińsko-kamieńskiej i diecezji bydgoskiej. Więzień obozu Mauthausen (Gusen). Po II wojnie światowej mieszkał w Paryżu — tam odbył studia z filozofii. Po powrocie wykładowca w seminariach duchownych w Gnieźnie i Szczecinie. Organizator i proboszcz parafii pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Solcu Kujawskim (1966–1968), następnie proboszcz parafii pw. św. Jana Chrzciciela w Chomiąży Szlacheckiej (1968–1989). Od 2006 r. Honorowy Obywatel Bydgoszczy. Zob. „Parafia pw. św. Jana Chrzciciela w Chomiąży Szlacheckiej. Historia parafii”, Dostęp 26.01.2023. https://chomiaza.pl/historia_parafii.

²⁷ Psychologia jako przedmiot w formacji seminaryjnej wchodziła stopniowo w program studiów teologicznych. ORCZYK 2017, 316–326.

²⁸ BIESAGA 2003, 447–452.

²⁹ SZMYD 2002, 231–235; SZMYD 2003, 231–235.

³⁰ MACHNACZ 2008, 187–190.

pamięta, że ks. Antoni jeszcze w 2020 r. za jego pośrednictwem wypożyczał dzieła patronki Europy z księgozbioru biblioteki Prymasowskiego Wyższego Seminarium Duchownego w Gnieźnie.

Prowadząc wykłady dla alumnów, ks. Antoni nie otrzymał obowiązkowych zajęć duszpasterskich — mógł sam decydować, w jaki sposób chciałby się pastoralnie zaangażować w kapłańską posługę³¹. W tym wypadku sam zwykł mówić o „duszpasterskich migawkach”. Jego filozoficzna pasja została dostrzeżona przez o. Władysława Wołoszyna SJ (1929–2021)³². Duszpasterz akademicki w Toruniu, a potem w Poznaniu często zapraszał ks. Antoniego na wykłady dla studentów i całego środowiska akademickiego³³. Te spotkania miały być bodźcem do szukania nowych zagadnień oraz kolejnych godzin przemyśleń nad filozofią nowożytną i współczesną, a także poszukiwania własnej metody przekazania wiedzy filozoficznej niefilozofom i nieteologom; wypracowania sposobu mówienia w prosty sposób o rzeczach trudnych, np. z zakresu etyki, antropologii filozoficznej czy filozofii kultury³⁴ (świadkowie wykładów ks. Antoniego z tych dziedzin szczególnie często wracają do zagadnienia właśnie filozofii kultury i są zgodni, że prelegent zawsze przemawiał z pasją i potrafił zaciekawić słuchaczy).

Ks. Antoni z czasem zaczął coraz bardziej przekonywać się do metody fenomenologicznej w filozofii, a także stosować ją do uprawiania nauki³⁵. Wszedł w krąg fenomenologów krakowskich poprzez nawiązanie kontaktu z ks. prof. Józefem Tischnerem (1931–2000)³⁶. Opublikował wtedy pierwsze książki: *Człowiek i prawda*, *Sumienie*, *Śmierć i perspektywa nadziei*, *Zrozumieć miłość*³⁷,

³¹ „[Prymas S. Wyszyński] (n)ie obciążał mnie żadnymi dodatkowymi zajęciami. (Dodam w nawiasie: po kilku latach doszło do mnie później, że na kurialną próbę narzucenia mi jakiejś dodatkowej funkcji Ksiądz Prymas odpowiedział: ks. Siemianowski niech pilnuje nauki)” (SIEMIANOWSKI 2017, 47).

³² Władysław Wołoszyn SJ — duszpasterz akademicki w Toruniu (1963–1988), następnie w Poznaniu (od 1988 r.). Od 2009 r. przebywał w Bydgoszczy, a od 2018 r. w Gdyni.

³³ OLCZYK i PRZYBYLSKI 2018, 327.

³⁴ „Ojciec Wołoszy przedyskutować wiele tematów. Z rozmów czerpałem inspiracje, bo w ten sposób mogłem wyjść poza n był wspianiałym partnerem intelektualnym, z którym można było ciasne ramy programu seminaryjnego, który nie przewidywał wykładów monograficznych. Dzięki tematyce tych prelekcji mogłem też poszerzyć i pogłębić problematykę filozoficzną” (SIEMIANOWSKI 2017, 48).

³⁵ SIEMIANOWSKI 2016, 20, 22–23; SIEMIANOWSKI 2001, 13–29.

³⁶ „Na drodze mojego filozoficznego rozwoju wiele zawdzięczam moim starszym kolegom po fachu, m.in. ks. prof. Józefowi Tischnerowi, który pomógł mi wejść w krąg fenomenologów krakowskich, a w roku 1974 umożliwił mi nawet wyjazd na trzymiesięczne stypendium do Louvain” (SIEMIANOWSKI 2017, 48).

³⁷ Zob. STACHEWICZ 2017, 12–13.

Człowiek a świat wartości, Antropologia filozoficzna, dzięki czemu wkroczył do grona fenomenologów i szybko zyskał uznanie, stawiając pierwsze samodzielne kroki w tej dziedzinie. W 1982 r. został członkiem Komisji Teologicznej przy Poznańskim Towarzystwie Przyjaciół Nauk³⁸.

W 1994 r. wystąpił do Wydziału Filozoficznego Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie (obecnie Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie) o nadanie tytułu doktora habilitowanego. Dziewięć lat później otrzymał tytuł profesora nadany przez Prezydenta RP.

Poznański Wydział Teologiczny, do którego afiliowane było Prymasowskie Wyższe Seminarium Duchowne, gdzie ks. Antoni głównie wykładał, od 1998 r. zostało włączone do struktur Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Wtedy też ks. Antoniemu nadano tytuł profesora nadzwyczajnego. W 1999 r. został wybrany do senatu uczelni, ale senatorem był tylko przez rok, gdyż w 2000 r. ukończył siedemdziesiąt lat³⁹. Pozostał jednak na Wydziale Teologicznym, nadal kształcąc kolejne roczniki kandydatów do kapłaństwa, osoby życia konsekrowanego i wiernych świeckich⁴⁰. Pracował także na niepublicznej uczelni — w Wyższej Szkole Bankowej w Toruniu — wykładając filozofię i etykę biznesu.

W 1999 r. został włączony przez metropolitę gnieźnieńskiego arcybiskupa Henryka Muszyńskiego (ur. 1933) w poczet kanoników gremialnych Kapituły Prymasowskiej archikatedry gnieźnieńskiej⁴¹. W 2005 r. — z racji ukończenia 75 lat — został przeniesiony do grona kanoników seniorów.

Kolejnymi jubileuszami ks. Antoniego były: w 2006 r. — 50 lat od święceń prezbiteratu, w maju 2016 r. — 60 lat prezbiteratu, a w październiku 2016 r. — 50 lat pracy naukowej i dydaktycznej⁴². W 2016 r. zakończył wykładać etykę dla alumnów gnieźnieńskiego seminarium — ostatni studenci ks. Antoniego gmach seminarium opuszczali jako prezbiterzy w 2020 i 2021 r.

Ks. Antoni włączył się także w działalność publikacyjną⁴³ — dzięki znajomości z założycielem miesięcznika *W Drodze*, o. Marcinem Babrajem OP (1933–

³⁸ PIHAN-KIJASOWA 2008, hasło: „Siemianowski Antoni”, 375.

³⁹ OLCZYK i PRZYBYLSKI 2018, 328.

⁴⁰ STACHEWICZ 2017, 13.

⁴¹ Zob. CZYŻEWSKI i WIĘTKOWSKI. 2010, 7–30.

⁴² STACHEWICZ 2017, 9–14; SIEMIANOWSKI 2017, 47–49; „Jolanta Baziak — Ścieżki prawdy Antoniego Siemianowskiego”, dostęp 26.01.2023, <https://akant.org/archiwum/181-archiwum-mie-siecznik-literacki-akant-2017/akant-2017-nr-6/6271-jolanta-baziak-sieczki-prawdy-antoniego-siemianowskiego>.

⁴³ „Warto też podkreślić popularyzacyjne walory jego twórczości filozoficznej. Publikował przecież często swoje teksty także w czasopismach regionalnych, miesięcznikach, które trafiały do szerokiego grona odbiorców, ale też jego książki filozoficzne, najczęściej przybierające formę pięknych esejów, mogą być i są owocną lekturą dla szerokiej grupy odbiorców” (STACHEWICZ 2017, 12.

2021)⁴⁴, zaczął z czasem drukować swoje recenzje, eseje i artykuły. Wydział Teologiczny UAM w Poznaniu wydał jego prace w trzech tomach w ramach serii *Biblioteka Filozofii Chrześcijańskiej: Usilnie myśleć i poszukiwać, Wokół etyki wartości oraz Człowiek i wolność* — dwa pierwsze w 2012, a ostatni w 2014 r.⁴⁵ W sumie pozostawił po sobie ponad 207 publikacji z zakresu filozofii — książek, artykułów, esejów, recenzji⁴⁶. Oprócz miesięcznika *W Drodze* publikował też m.in. na łamach takich czasopism, jak *Akant*, *Colloquia Theologica Adalbertina*, *Studia Gnesnensia* i *Znak*⁴⁷.

Wypada także omówić poglądy filozoficzne ks. prof. Siemianowskiego. W tym miejscu najlepiej zacytować fragment z laudacji wygłoszonej na jubileuszu ks. Antoniego przez prof. Krzysztofa M. Stachewicza (ur. 1966), który scharakteryzował jego drogę w sposób następujący:

Antoni Siemianowski to filozof, w którego myśleniu widać swoistą konsekwencję merytoryczną i metodologiczną, brak przełomów, istotnych pęknięć, zwrotów. Zafascynowany w latach młodości programem klasycznej fenomenologii niemieckiej, stworzonym przez Edmunda Husserla i rozwijanym przez grono jego wybitnych uczniów i naśladowców, pozostaje jej wierny przez wszystkie lata rozwoju swego myślenia i twórczych poszukiwań⁴⁸.

Sam zaś ks. Siemianowski, widząc w profesji filozofa bardziej powołanie niż zawód, wyznał w czasie wywiadu udzielonego dwójce swoich dawnych studentów:

Ja to czuję coraz bardziej, że być filozofem to jednak ciągle mówić o czymś, co nie jest mile słuchane. Co nie znajduje, niestety, zrozumienia lub z trudem je znajduje⁴⁹.

Niewątpliwie dla myślenia filozoficznego ks. Siemianowskiego głównym przedmiotem był człowiek⁵⁰: Kim jest człowiek? Nie ograniczał jednak tego myślenia jedynie do kierunku filozoficznego, jakim jest personalizm. Zagadnienie człowieka jako osoby widział szerzej — również z perspektywy ontologii,

⁴⁴ „[P]ublikował moje teksty filozoficzne, ale podsuwał tematy i ustawicznie zachęcał do pisania, a nawet w jakimś sensie uczył — z pozycji redaktora — pisać przede wszystkim językiem komunikatywnym, prostym i przystępnym” (SIEMIANOWSKI 2017, 48).

⁴⁵ OLCZYK i PRZYBYLSKI 2018, 329.

⁴⁶ „Dorobek Jubilatą jest imponujący także w aspekcie ilościowym: 15 książek, prawie 200 rozpraw, artykułów i recenzji. Istota prawdy i jej rola w życiu człowieka, problem wartości i aksjologii, studia z etyki wartości, podkreślające rolę w ludzkim egzystowaniu takich jakości, jak: wierność, odpowiedzialność, sprawiedliwość, uczciwość, wypracowanie interesującej i oryginalnej w ramach myśli chrześcijańskiej koncepcji sumienia” (STACHEWICZ 2017, 12).

⁴⁷ STACHEWICZ 2016, 31–40.

⁴⁸ STACHEWICZ 2017, 9.

⁴⁹ SIEMIANOWSKI 2016, 24; STACHEWICZ 2017, 10.

⁵⁰ STACHEWICZ 2017, 10.

teocentryzmu chrześcijańskiego, a także fenomenologii z szczególnym ukierunkowaniem na jej poznawczy charakter. Kolejnym ważnym dla Siemianowskiego zagadnieniem była wolność⁵¹ — wprost wynikająca z zajmowania się człowiekiem jako osobą.

Antoni Siemianowski podchodzi do fenomenu wolności bez ubezwłasnowolniających rozum emocji ideologicznych i stając w bezpiecznej odległości od szumów niemerytorycznych sporów i złośliwych publicystycznych „połajanek”. Nie ma w nim podejrzliwości wobec ludzkiej wolności, chce natomiast wyświetlić jej istotę i naturę⁵².

Ks. Antoni prywatnie był niezwykle ciepłą i sympatyczną osobą, która bardzo lubiła spędzać czas z ludźmi — na rozmowach prostych, ale także tych bardziej wymagających skupienia i wiedzy. Co roku jeździł na wakacje do Dębek (niedaleko Władysławowa), gdzie zatrzymywał się w domu należącym do gnieźnieńskiego seminarium lub u księży zmartwychwstańców. Wsi Dębki poświęcił nawet krótki rys historyczny. Inną pasją ks. Antoniego był ruch na świeżym powietrzu⁵³ — na rowerze jeździł jeszcze mając 88 lat, a potem, praktycznie do ostatnich miesięcy życia, uprawiał *Nordic walking*. Był postacią rozpoznawalną w Gnieźnie, zwłaszcza w rejonie Starego Miasta i jeziora Wenecja, gdzie chętnie spacerował z — jak to sam mówił — „gazetką”.

Przez ostatnie lata skupiał się szczególnie na problemach etyki wartości i antropologii filozoficznej⁵⁴. Pisał także szkice historyczno-teoretyczne o europejskim myśleniu o człowieku⁵⁵. Podczas jubileuszu 90. urodzin po raz kolejny wspominał publicznie, że chciałby je jeszcze opublikować.

Na przełomie października i listopada 2020 r. przeniósł się do Archidiecezjalnego Domu Księży Seniorów, gdzie otoczony był troskliwą opieką posługujących tam sióstr ze Zgromadzenia św. Elżbiety. W maju 2022 r. obchodził rocznicę 66 lat prezbiteratu i 92. rocznicę urodzin⁵⁶.

⁵¹ Ibid.

⁵² Ibid., 11.

⁵³ SIEMIANOWSKI 2016, 28.

⁵⁴ Ibid., s. 21.

⁵⁵ Ibid, 29. Prof. Krzysztof Stachewicz w ostatnich słowach laudacji, wygłoszonej podczas jubileuszu 50 lat pracy naukowej i dydaktycznej ks. prof. Siemianowskiego, 14 października 2016 r. powiedział: „Od jakiegoś czasu obiecujesz książkę poświęconą europejskiemu myśleniu o człowieku. Czekamy”(STACHEWICZ, 2017, 14).

⁵⁶ „65-lecie kapłaństwa ks. prof. Antoniego Siemianowskiego”, dostęp 26.01.2023 <https://archidiecezja.pl/65-lecie-kaplanstwa-ks-prof-antoniego-siemianowskiego/>; https://web.archive.org/web/20160528140829/http://www.archidiecezja.pl/aktualnosci/jubileusz_ks_prof_antoniogo_siemianowskiego.html.

Zasnął w Chrystusie-Logosie 4 grudnia 2022 r.⁵⁷, w drugą niedzielę Adwentu. Był najstarszym pod względem lat od święceń prezbiteratu kapłanem prymasowskiej archidiecezji gnieźnieńskiej. Pogrzeb odbył się w uroczystość liturgiczną Niepokalanego Poczęcia NMP w archikatedrze gnieźnieńskiej, matce wszystkich kościołów Polski. Mszy św. przewodniczył uczeń ks. Antoniego — prymas Polski abp Wojciech Polak. W żałobnej liturgii wzięli udział także: abp Stanisław Gądecki (ur. 1949), metropolita poznański, przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski, i bp Zbigniew Kiernikowski (ur. 1946), emerytowany biskup legnicki (wcześniej, podobnie jak ks. Antoni, wykładowcy PWSD w Gnieźnie), a także bp pomocniczy gnieźnieński Radosław Orchowicz (ur. 1970).

Homilię wygłosił główny celebrans — prymas Polski abp W. Polak, powołując się w niej na fragmenty z ksiązek ks. Antoniego:

„Granica śmierci jest dla naszego poznania granicą niezaprzeczną. [...] człowiek tak przeżywa śmierć, tak o niej myśli i tak się do niej ustosunkowuje, tak się do niej odnosi, jak przeżywa człowieczeństwo w sobie samym, jak je ocenia i jak interpretuje sens własnej egzystencji w świecie”. Tej prawdzie ks. Antoni — bo tak nasz profesor lubił krótko się podpisywać — dawał świadectwo całym swoim życiem. [...] „wierzę, że Pan Jezus sądzić mnie będzie sprawiedliwie i z miłością, bo przyszedł nas zbawić, a nie potępić”. To swoje wyznanie wiary opierał na tym, że coraz wyraźniej widział, że całe jego życie jest wielkim darem Boga. „Największym jednak darem jest poznanie Jezusa Chrystusa w Jego Kościele. Najpierw w Kościele domowym moich Rodziców, a potem w Kościele tych, którzy mnie wychowali i uczyli”. [...] Dziś nad Twoją trumną, drogi Antoni, nasz Księżę Kanoniku i Profesorze, powiem jeszcze, że jest to przecież Kościół, który w umysłach i sercach Twoich wychowanków i uczniów, świeckich i duchownych, i tych z naszego seminarium i z Wydziału Teologicznego żyje dziś na naszej ziemi. [...] Jest to Kościół, który umiłowałeś i swoją kapłańską posługą, życiem i filozoficzną pracą, dydaktyczną i naukową, naznaczoną tak ogromnym przecież dorobkiem myśli zawartym w artykułach i książkach, ale też i cichą modlitwą adoracji, także tej z seminaryjnego chórkę, jak zawsze w Twoim życiu z wielkim szacunkiem, godnością, dyskrecją, zaangażowaniem i całym życiem, z profesjonalizmem i przekonaniem przez te sześćdziesiąt sześć lat kapłaństwa i dziewięćdziesiąt dwa lata życia cierpliwie wznosiłeś⁵⁸.

Ks. kan. prof. Antoni Siemianowski spoczął na cmentarzu św. Piotra, nieopodal kościoła, gdzie spoczywają kanonicy Kapituły Prymasowskiej. W pamięci

⁵⁷ „Zmarł ks. kan. prof. Antoni Siemianowski”, dostęp 26.01.2023, [https:// archidiecezja.pl/zmarl-ks-kan-prof-antoni-siemianowski/](https://archidiecezja.pl/zmarl-ks-kan-prof-antoni-siemianowski/); „Zmarł ks. kan. prof. Antoni Siemianowski — wybitny filozof i wykładowca”, dostęp 26.01.2023, https://www.kul.pl/zmarl-ks-kan-prof-antoni-siemianowski-wybitny-filozof-i-wykladowca,art_101174.html.

⁵⁸ „Pogrzeb śp. ks. prof. Antoniego Siemianowskiego, 8.12.2022”, dostęp 26.01.2023, <http://prymasowski.pl/homilie/pogrzeb-sp-ks-prof-antoniego-siemianowskiego-8-12-2022/>.

pokoleń kapłanów, studentów, a także tych, którzy mieli okazję Go poznać, pozostanie nie tylko jako wybitny mentor i intelektualista, ale też niezwykle skromny, serdeczny i uduchowiony człowiek.

BIBLIOGRAFIA KSIĄŻEK KS. PROF. A. SIEMIANOWSKIEGO
(W PORZĄDKU CHRONOLOGICZNYM)⁵⁹:

- Człowiek i prawda*. Poznań: W Drodze, 1986, ss. 264.
- Śmierć i perspektywa nadziei*. Gniezno: Gaudentinum, 1992, ss. 160.
- Człowiek i świat wartości*. Gniezno: Gaudentinum, 1993, ss. 122.
- Szkice z etyki wartości*. Gniezno: Gaudentinum, 1995, ss. 189.
- Antropologia filozoficzna*. Gniezno: Gaudentinum, 1996, ss. 170.
- Sumienie*. Bydgoszcz: Labirynt, 1997, ss. 98.
- Zrozumieć miłość. Fenomenologia i metafizyka miłości*. Bydgoszcz: Labirynt, 1998, ss. 297.
- Fenomenologia. Nowe obszary i tematy badań*. Gniezno: Drukarnia „Scriptor”, 2004, ss. 47.
- Szkice z etyki wartości* [wydanie drugie poszerzone]. Toruń: Gaudentinum, 2006, ss. 227.
- Zarys teorii poznania. Ujęcie fenomenologiczne*. Gniezno: Gaudentinum, 2006, ss. 75 [wspólnie z Waldemarem Kmiecikowskim].
- Człowiek z człowiekiem. Z badań nad istotą życia wspólnotowego*. Gniezno: Gaudentinum, 2009, ss. 136.
- Filozofia i Ewangelia*. Gniezno: Gaudentinum, 2011, ss. 55.
- Umyślnie myśleć i poszukiwać. Studia i eseje filozoficzne*. Poznań: UAM. Wydział Teologiczny. Redakcja Wydawnictw, 2012, ss. 328.
- Człowiek i wolność*. Poznań: UAM. Wydział Teologiczny. Redakcja Wydawnictw, 2014, ss. 456 [artykuły zebrane].
- Wokół etyki wartości*. Poznań: UAM. Wydział Teologiczny. Redakcja Wydawnictw, 2014, ss. 501 [artykuły zebrane].

⁵⁹ Zestawienie na podstawie „Wykazu publikacji” w STACHIEWICZ 2016, 31–40.

BIBLIOGRAFIA

- ANDRZEJUK, Artur. 2011. „Gogacz Mieczysław”. W: *Encyklopedia Filozofii Polskiej*, t. 1, red. Andrzej Maryniarczyk, 425–427. Lublin: PTTA.
- ANDRZEJUK, Artur. 2018. „Gogacz Mieczysław”. W: *Encyklopedia 100-lecia KUL*, t. 1, red. Antoni Dębiński i in., 273–273. Lublin: Wydawnictwo KUL.
- BIESAGA, Tadeusz. 2003. *Hildebrand Dietrich von*, [w:] *Powszechna Encyklopedia Filozofii*, t. 4, red. red. Andrzej Maryniarczyk, 447–452. Lublin: PTTA.
- CZYŻEWSKI, Bogdan, i Krzysztof WIĘTKOWSKI, red. 2010. *Kanonicy Kapituły Katedry Gnieźnieńskiej 1918–2009*. Gniezno: Gaudentinum.
- CZYŻEWSKI, Bogdan, i Krzysztof WIĘTKOWSKI, red. 2010. *Kanonicy Kapituły Katedry Gnieźnieńskiej 1918–2009*. Gniezno: Gaudentinum, hasło: „Ks. Józef Glemp”, 218–225;
- GLEMP, Józef. 2002. „U podnóża Góry Lecha w Gnieźnie (1950–1956)”. W: *Księga Jubileuszowa Prymasowskiego Wyższego Seminarium Duchownego w Gnieźnie 1602–2002*, red. Paweł Podeszwa i Wojciech Polak, 249–251. Gniezno: Prymasowskie Wyższe Seminarium Duchowne.
- GOGACZ, Mieczysław, i Stanisław JANECZEK. 1993. „Henryk z Gandawy”. W: *Encyklopedia katolicka*, t. 6, red. Jan Walkusz, kol. 708–712. Lublin: TN KUL.
- HANELT, Tadeusz, i Waldemar SZCZERBIŃSKI, red. 2001. „Kalendarium życia ks. prof. Antoniego Siemianowskiego”. W: *Ad veritatem noscendam. Księga pamiątkowa dedykowana księdzu profesorowi Antoniemu Siemianowskiemu w 70. rocznicę urodzin*, red. Tadeusz Hanelt i Waldemar Szczerbiński, 11–12. Gniezno: Prymasowskie Wyższe Seminarium Duchowne.
- JAKÓBCZYK, Witold. 1981. „Bojanowski Edmund”. W: *Wielkopolski słownik biograficzny*, red. Antoni Gąsiorowski i Jerzy Topolski, 67–68. Warszawa–Poznań: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.
- JANKOWIAK, Stefan, oprac. 1995. *Edmund Bojanowski 1814–1871. Życie i działalność: bibliografia*, Grabonóg: Muzeum im. Edmunda Bojanowskiego, 1995.
- KAMIENSKI, Krzysztof. 2013. „Swieżawski Stefan”. W: *Encyklopedia katolicka*, t. 18, red. Edward Gigilewicz, kol. 1254–1256. Lublin: TN KUL.
- KORNACKA, Maria. 1976 „Bojanowski Edmund”. *Encyklopedia katolicka*, t. 2, red. Feliks Gryglewicz, kol. 738–739. Lublin: TN KUL.
- Ks. Antoni Siemianowski*, [w:] *Kanonicy Kapituły Katedry Gnieźnieńskiej 1918–2009*, dz. cyt., s. 314–318.
- ŁOŚ S. 2002. *Swieżawski Stefan* W: *Filozofowie współcześni: leksykon*, red. Jan Szmyd, 465–469. Kraków: Wydawnictwo Krakowskie.
- ŁOŚ S. 2003. *Swieżawski Stefan*, [w:] *Leksykon filozofów współczesnych*, red. Jan Szmyd, 465–469. Bydgoszcz–Kraków: Branta.
- MACHNACZ, Jerzy. 2008. „Stein Edyta”. W: *Powszechna Encyklopedia Filozofii*, t. 9, red. Andrzej Maryniarczyk, 187–190. Lublin: PTTA.
- MARKOWSKI, Mieczysław. 2011. „Swieżawski Stefan”. W: *Encyklopedia Filozofii Polskiej*, t. 2, red. Andrzej Maryniarczyk, 645–647. Lublin: PTTA.
- MILCAREK, Paweł. 2022. „Profesor”. *Christianitas* nr 89: 99–104.
- NITECKI, Piotr. 1992. *Biskupi Kościoła w Polsce. Słownik biograficzny*, 94. Warszawa: Ośrodek Dokumentacji i Studiów Społecznych, hasło „Jedwabski Franciszek”.

- OLCZYK, Maciej, i Zbigniew PRZYBYLSKI, red. 2018. *Kanonicy Kapituły Katedry Gnieźnieńskiej 1918–2018*, Gniezno: Gaudentinum.
- OLCZYK, Maciej, i Zbigniew PRZYBYLSKI. 2018. *Kanonicy Kapituły Katedry Gnieźnieńskiej 1918–2018*. Gniezno: Gaudentinum, hasła: „Ks. Józef Glemp”, 218–225; „Ks. Antoni Siemianowski”, 322–329.
- ORCZYK, Adam. 2017. „Rozdział VIII: Poszukiwania nowego modelu wychowania seminaryjnego przed Soborem Watykańskim II. 3. Wychowanie seminaryjne wobec postulatu większego otwarcia na świat”. W: Adam ORCZYK. *Kształcenie i wychowanie w seminariach duchownych od XVI do połowy XX wieku*, 316–326. Sandomierz: Wydawnictwo Diecezjalne.
- PACHUCKI, Józef. 1936. „Bojanowski Edmund Wojciech”. W: *Polski Słownik Biograficzny*, t. 2, red. W. Konopczyński, Kraków 1936, s. 236.
- PIHAN-KIJASOWA, Alicja. 2008. „Siemianowski Antoni”. W: *Poczet członków Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk: 1857–2007*, red. Alicja Pihan-Kijasowa, 375 Poznań: Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk.
- PROKOP, Krzysztof Rafał. *Kardynałowie polscy*, 345–351. Kraków: WAM, 2001.
- SIEMIANOWSKI, Antoni. 1964. „Poglądy Henryka z Gandawy w nowym oświeceniu”. *Roczniki Filozoficzne* t. 12, z. 1: 135–139.
- SIEMIANOWSKI, Antoni. 1965. „Teoria istnienia realnego i tzw. sposoby istnienia u Henryka z Gandawy”. *Roczniki Filozoficzne* t. 13, z. 1: 33–41.
- SIEMIANOWSKI, Antoni. 1968. „Pojęcie nieskończoności u Henryka z Gandawy”. *Roczniki Filozoficzne* t. 16, z. 1: 105–111.
- SIEMIANOWSKI, Antoni. 2001. „Moja droga do filozofii i w filozofii”. W: *Ad veritatem noscendam. Księga pamiątkowa dedykowana księdzu profesorowi Antoniemu Siemianowskiemu w 70. rocznicę urodzin*, red. Tadeusz Hanelt i Waldemar Szczerbiński, 13–29. Gniezno: Prymasowskie Wyższe Seminarium Duchowne.
- SIEMIANOWSKI, Antoni. 2014. „Wspomnienia z ostatnich lat wspólnego seminarium duchownego gnieźnieńsko-poznańskiego”. W: *De catechizandis adultis. Opuscula Romualdo Niparko Septuagenario dedicata*, red. Feliks Lenort i Jan Szpet, 309–314. Poznań: UAM. Wydział Teologiczny. Redakcja Wydawnictw.
- SIEMIANOWSKI, Antoni. 2016. „Być filozofem to ciągle mówić o czymś, co nie jest mile słuchane. Z Księdzem Profesorem Antonim Siemianowskim rozmawiają ks. Jan Grzeszczak i Krzysztof Stachewicz”. W: *Primum philosophari. Opuscula Antonio Siemianowski dedicata*, red. Jan Grzeszczak i Krzysztof Stachewicz, 11–29. Poznań: Wydział Teologiczny UAM.
- SIEMIANOWSKI, Antoni. 2017. „Podziękowanie”. *Filozofia Chrześcijańska* 14: 47–49.
- STACHEWICZ, Krzysztof, red. 2016. *Primum philosophari. Opuscula Antonio Siemianowski dedicata*, Poznań: Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu, Wydział Teologiczny, „Wykaz publikacji”, 31–40.
- STACHEWICZ, Krzysztof. 2017. „Antoniego Siemianowskiego filozoficzna droga do prawdy. Laudacja”. *Filozofia Chrześcijańska* 14: 9–14.
- STACHEWICZ, Krzysztof. 2018. „Siemianowski Antoni, ks.”. W: *Encyklopedia 100-lecia KUL*, t. 2, red. Antoni Dębiński i in., 328. Lublin: Wydawnictwo KUL.
- SZMYD, Jan. 2002. *Ingarden Roman Witold*, [w:] *Filozofowie współcześni. Leksykon*, red. Jan Szmyd, 231–235. Kraków: Wydawnictwo Krakowskie.
- SZMYD, Jan. 2003. *Ingarden Roman Witold*, [w:] *Leksykon filozofów współczesnych*, red. Jan Szmyd, 231–235. Bydgoszcz–Kraków: Branta.

ŚMIGIEL, Kazimierz. 2022. *Geneza rozdziału i scalenia Seminarium Duchownego w Gnieźnie (1835, 1953)*, [w:] *Księga Jubileuszowa Prymasowskiego Wyższego Seminarium Duchownego w Gnieźnie 1602–2002*, red. Paweł Podeszwa i Wojciech Polak, s. 77–86. Gniezno: Prymasowskie Wyższe Seminarium Duchowne.

WYSZYŃSKI, Stefan. 2021. *Pro memoria*, t. XII: 1965, red. Paweł Skibiński, Warszawa: UKSW.

ZAMIATAŁA, Dominik. 2020. *Edmund Wojciech Stanisław Bojanowski (1814–1871)*. W: *Słownik biograficzny polskiego katolicyzmu społecznego*, t. 1, red. Rafał Łatka, 26–32. Warszawa: Neriton oraz Instytut Dziedzictwa Myśli Narodowej im. Romana Dmowskiego i Ignacego Paderewskiego.

NETOGRAFIA

„65-lecie kapłaństwa ks. prof. Antoniego Siemianowskiego”, dostęp 26.01.2023 <https://archidiecezja.pl/65-lecie-kaplanstwa-ks-prof-antoniego-siemianowskiego/>; https://web.archive.org/web/20160528140829/http://www.archidiecezja.pl/aktualnosci/jubileusz_ks_prof_antoniego_siemianowskiego.html; https://web.archive.org/web/20160528140829/http://www.archidiecezja.pl/aktualnosci/jubileusz_ks_prof_antoniego_siemianowskiego.html.

„Dom Dziewczyn”. Dostęp 26.01.2023. <https://domdziewczyn.pl/>.

„Dominikanki w Mielzynie”. Dostęp 26.01.2023. [http://dpsmielzyn.pl/DOMINIKANKI-W-MIELZYNIE+7](http://dpsmielzyn.pl/DOMINIKANKI-W-MIELZYNIE+7;);

„Historia [Domu]”. Dostęp 26.01.2023. <http://dpsmielzyn.pl/Historia-Domu+6>.

„Historia Szkoły”. Dostęp 12.01.2023. <http://kasprowicz.az.pl/historia-szkoly/>.

„Jolanta Baziak — Ścieżki prawdy Antoniego Siemianowskiego”, dostęp 26.01.2023, <https://akant.org/archiwum/181-archiwum-miesiecznik-literacki-akant-2017/akant-2017-nr-6/6271-jolanta-baziak-sciezki-prawdy-antoniego-siemianowskiego>.

„Parafia pw. św. Jana Chrzciciela w Chomiąży Szlacheckiej. Historia parafii”. Dostęp 26.01.2023. https://chomiaza.pl/historia_parafii.

„Pogrzeb śp. ks. prof. Antoniego Siemianowskiego, 8.12.2022”. Dostęp 26.01.2023, <http://prymasowski.pl/homilie/pogrzeb-sp-ks-prof-antoniego-siemianowskiego-8-12-2022/>.

„Ranking liceów 2019 — kujawsko-pomorskie”. Dostęp 12.01.2023. <https://licea.perspektywy.pl/2019/ranking/ranking-liceow-2019-kujawsko-pomorskie>.

„Wybitniejsi wychowankowie Liceum Jana Kasprowicza”. Dostęp 12.01.2023, <http://kasprowicz.az.pl/wychowankowie/>.

„Zmarł ks. kan. prof. Antoni Siemianowski”, dostęp 26.01.2023, <https://archidiecezja.pl/zmarl-ks-kan-prof-antoni-siemianowski/>; „Zmarł ks. kan. prof. Antoni Siemianowski — wybitny filozof i wykładowca”, dostęp 26.01.2023, https://www.kul.pl/zmarl-ks-kan-prof-antoni-siemianowski-wybitny-filozof-i-wykladowca,art_101174.html.

IN MEMORIAM

KS. PROF. ANTONIEGO SIEMIANOWSKIEGO
(28.5.1930–4.12.2022)

Streszczenie

Tekst jest poświęcony pamięci Księdza Antoniego Siemianowskiego (1930-2022) — profesora filozofii, absolwenta Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Artykuł jest najszerszym dotąd opra-

cowaniem życiorysu Księdza Profesora Siemianowskiego wraz z prześledzeniem jego poglądów filozoficznych — zbiera dotychczasowe publikacje dotyczące Księdza Profesora i dokonuje ich syntezy. Autor miał zamiar wskazać na najważniejsze momenty z życia duchownego-filozofa, który zapisał się w pamięci przestrzeni akademickich Kujaw i Wielkopolski — najbardziej w Inowrocławiu, z którego pochodził, a także Gniezna, z którym był związany poprzez pracę wykładowcy, przez ponad pół wieku. Tekst analizuje drogę intelektualną Księdza Profesora od edukacji szkolnej, poprzez studia filozoficzno-teologiczne, studia doktoranckie, a w końcu poszukiwanie „własnej drogi w filozofii” — drogi od historii filozofii, poprzez tomizm do fenomenologii. Zwrócić należy uwagę, że Ksiądz Siemianowski nie zajmował się jedynie pracą naukową, ale był także jako prezbiter katolicki duszpasterzem, który także poprzez nauczanie pokoleń przyszłych kapłanów formował w nich styl myślenia, zgodnie z zasadą, że „filozofia jest służebnicą teologii”. Inną przestrzenią aktywności Księdza Siemianowskiego była publicystyka — nawiązawszy współpracę z wieloma czasopismami, popularyzował na ich łamach wiedzę z zakresu etyki, filozofii kultury czy antropologii filozoficznej.

Słowa kluczowe: Antoni Siemianowski; Józef Tischner; tomizm; fenomenologia; filozofia kultury; antropologia filozoficzna

REVEREND FATHER PROFESSOR ANTONI SIEMIANOWSKI
(28.5.1930–4.12.2022) IN MEMORIAM

S u m m a r y

The text is dedicated to the memory of Father Antoni Siemianowski (1930-2022) — professor of philosophy, graduate of the Catholic University of Lublin. The article is the most extensive elaboration of the biography of Reverend Professor Siemianowski so far, along with the tracing of his philosophical views—it gathers preceding publications about the Reverend Professor and synthesizes them. The author intended to indicate the most important moments in the life of this clergyman and philosopher, who stayed in the memory of the academic circles of Kujawy and Wielkopolska—mostly in Inowrocław, where he came from, and Gniezno, with which he was associated as a lecturer for over half-century. The text analyzes the intellectual path of Father Professor from school education, through philosophical and theological studies, doctoral studies, and finally the search for “his own path in philosophy”—the way from the history of philosophy, through Thomism to phenomenology. It should be noted that Father Siemianowski was not only involved in academic work, but as a Catholic presbyter he was a priest who, by teaching future priests, formed a style of thinking in them, in accordance with the principle that “philosophy is the servant of theology”. Another area of Father Siemianowski’s activity was journalism—establishing cooperation with many magazines, he popularized knowledge in the field of ethics, philosophy of culture and philosophical anthropology.

Translated by Anna Glowacka

Keywords: Antoni Siemianowski; Józef Tischner; Thomism; phenomenology, philosophy of culture; philosophical anthropology

Information about the Author: PIOTR PIETRYGA, MA — University of Adam Mickiewicz in Poznań, Faculty of History and Faculty of Theology; correspondence address — e-mail: piopiel@amu.edu.pl; ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7538-7105>.